

[ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ, 19590]

**Ο παραμορφωτικός καθρέφτης**

Το απόσπασμα που ακολουθεί ανήκει στα πρώιμα έργα του Άντον Τσέχωφ (Διηγήσεις του Δωδεκαημέρου), Ρώσου θεατρικού συγγραφέα και διηγηματογράφου. Δημοσιεύθηκε το 1882.

Μπήκαμε με τη γυναίκα μου στο σαλόνι. [...] Ρίξτε μια ματιά, για παράδειγμα, σε αυτή τη γριά, την προγιαγιά μου. Αυτή η άσχημη, τερατώδης γυναίκα έχει τη δική της, πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία. «Βλέπεις, -ρώτησα τη γυναίκα μου, - βλέπεις τον καθρέφτη που κρέμεται εκεί στη γωνία;»

«Αυτός ο καθρέφτης έχει μαγικές ιδιότητες: κατέστρεψε την προγιαγιά μου. Πλήρωσε γι' αυτόν ένα τεράστιο ποσό και δεν τον αποχωρίστηκε μέχρι τον θάνατό της. Κοιταζότανε σ' αυτόν μέρα και νύχτα, δεν σταματούσε να κοιτάζεται, ακόμα κι αν έπινε ή έτρωγε. Ξάπλωνε να κοιμηθεί, και κάθε φορά τον έπαιρνε μαζί της στο κρεβάτι και, πεθαίνοντας, ζήτησε να τον βάλουν μαζί της στο φέρετρο.»

«Ήταν κοκέτα;» – με ρώτησε η σύζυγος.

«Ας το υποθέσουμε. Αλλά δεν είχε άλλους καθρέφτες; Γιατί της άρεσε τόσο πολύ ο συγκεκριμένος και όχι κάποιος άλλος; Μήπως δεν είχε καλύτερους καθρέφτες; Όχι, εδώ, γλυκιά μου, κρύβεται κάποιο φοβερό μυστικό.» [...]

Μια φορά, καθώς στεκόμουν πίσω από τη γυναίκα μου, κοίταξα τυχαία στον καθρέφτη και ανακάλυψα το φοβερό μυστικό. Στον καθρέφτη είδα μια γυναίκα με εκθαμβωτική ομορφιά, την οποία δεν είχα γνωρίσει ποτέ στη ζωή μου. Ήταν ένα θαύμα της φύσης, μια αρμονία ομορφιάς. Αλλά τι ήταν αυτό; Γιατί η άσχημη, αδέξια γυναίκα μου στον καθρέφτη φαινόταν τόσο όμορφη; Γιατί;

Επειδή ο παραμορφωτικός καθρέφτης καμπύλωνε το άσχημο πρόσωπο της συζύγου μου σε όλες τις πλευρές και από αυτή την αλλαγή των χαρακτηριστικών, έγινε τυχαία όμορφη. Και τώρα οι δύο μας, εγώ και η γυναίκα μου, καθόμαστε μπροστά στον καθρέφτη και χωρίς να χάνουμε ούτε ένα λεπτό, τον κοιτάζουμε.[...] Και η γυναίκα μου ψιθυρίζει με σιγουριά:

– Τι όμορφη που είμαι!

**Βιογραφικό σημείωμα**

Ο Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχωφ (29/01/1860 - 15/07/904) ήταν Ρώσος θεατρικός συγγραφέας και διηγηματογράφος. Θεωρείται από τις πιο σημαντικές μορφές της παγκόσμιας δραματουργίας και άσκησε μεγάλη επίδραση στη θεατρική λογοτεχνία του 20ού αιώνα.

Στα έργα του αποτυπώνεται η διαρκής φθορά της καθημερινής ζωής. Οι ήρωές του είναι άνθρωποι της ανώτερης κυρίως τάξης, που «ξοδεύουν» τη ζωή τους μέσα στην πνιγηρή ατμόσφαιρα της ρώσικης επαρχίας.

**Ενδεικτική εργογραφία**

«Τη νύχτα προ της δίκης» (διήγησις υποδίκου) (1881), «Μια ανιαρή ιστορία» (1889), «Το έγκλημα ή Ένα δράμα στο κυνήγι», μυθιστόρημα (1895), «Η στέπα» (1888), «Ο θάλαμος αρ. 6» (1892), «Ο μαύρος μοναχός» (1894), «Η κυρία με το σκυλάκι» (1899), «Ο γάμος (1889), «Ο Γλάρος» (1896), «Θείος Βάνιας» (1896), «Τρεις αδελφές» (1901), «Ο Βυσσινόκηπος» (1904).

**ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

1. Στο κείμενο ο συγγραφέας αποδίδει τα νοήματα χρησιμοποιώντας τον διάλογο. Ποιον ρόλο υπηρετεί, κατά τη γνώμη σου, η παραπάνω επιλογή στην αφήγηση και ποιο το αισθητικό-επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργεί;

**Μονάδες 20**

2. Να ερμηνεύσεις την επιμονή της προγιαγιάς του αφηγητή για τον καθρέφτη με τα στοιχεία του κειμένου και να εκφράσεις τη προσωπική σου συμφωνία ή διαφωνία με αυτή της την στάση. Οργάνωσε την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

**Μονάδες 15**

### Θεματική ανάλυση

Το διήγημα ανήκει στα πρώιμα έργα του Τσέχωφ και πραγματεύεται θέματα όπως η αυταπάτη, η ματαιοδοξία και η υποκειμενικότητα της ομορφιάς. Το απόσπασμα χαρακτηρίζεται από το λεπτό χιούμορ και την ειρωνεία που συναντάμε συχνά στα έργα του Τσέχωφ. Αποτελεί, λοιπόν, μια λεπτή σάτιρα της ανθρώπινης ματαιοδοξίας και της τάσης μας να επιλέγουμε την αυταπάτη αντί για την αλήθεια. Ο παραμορφωτικός καθρέφτης δεν δείχνει την πραγματικότητα, αλλά μας επιτρέπει να βλέπουμε αυτό που θέλουμε να δούμε. Με χιούμορ και ειρωνεία, ο Τσέχωφ μας υπενθυμίζει πως οι άνθρωποι συχνά προτιμούν την ψευδαίσθηση της ομορφιάς και της τελειότητας από την πραγματικότητα – ακόμα κι αν γνωρίζουν ότι εξαπατούν τον εαυτό τους.

### ο καθρέφτης ως σύμβολο

Ο καθρέφτης στο απόσπασμα δεν είναι ένα απλό αντικείμενο, αλλά αποκτά **συμβολικό ρόλο**. Πρόκειται για έναν **παραμορφωτικό καθρέφτη**, ο οποίος **δεν αντανακλά την πραγματικότητα αλλά την αλλοιώνει**, μετατρέποντας το άσχημο σε όμορφο. Αυτός ο καθρέφτης έγινε στο παρελθόν εμμονή για την προγιαγιά του αφηγητή, η οποία δεν μπορούσε να αποχωριστεί την εξιδανικευμένη εικόνα του εαυτού της. Και τώρα γίνεται αντικείμενο λατρείας και για τον ίδιο τον αφηγητή και τη γυναίκα του, καθώς τους επιτρέπει να βλέπουν μια ωραιοποιημένη εκδοχή της πραγματικότητας. Έτσι, ο καθρέφτης λειτουργεί ως **μεταφορά για τις αυταπάτες και τις ψευδαισθήσεις που δημιουργούμε για τον εαυτό μας**, είτε αυτές αφορούν την εμφάνιση, είτε την αυτοεικόνα γενικότερα.

### η αυταπάτη της ομορφιάς και η ανθρώπινη ματαιοδοξία

Η ιστορία παρουσιάζει με **σαρκαστικό τρόπο** την ανθρώπινη αδυναμία να δεχτεί την πραγματικότητα. Η σύζυγος, ενώ γνωρίζει πως πρόκειται για παραμόρφωση, επιλέγει να πιστέψει ότι είναι πραγματικά όμορφη. Ομοίως, ο αφηγητής δεν αντιδρά λογικά, αλλά παρασύρεται και αυτός από την απατηλή εικόνα. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ο Τσέχωφ σατιρίζει: την **εμμονή με την ομορφιά και τη νεότητα**, που οδηγεί τους ανθρώπους να αποφεύγουν την αλήθεια, και την επιρροή που μπορεί να έχει η **ψευδαίσθηση στην ψυχολογία** του ατόμου, καθώς ο καθρέφτης γίνεται πηγή ικανοποίησης και αυτοεπιβεβαίωσης.